

ВІД СОЦІОЛОГІЇ ДО ЕДИТОЛОГІЇ ПЕРЕКЛАДУ: МЕТАТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР

Одрехівська Ірина Миколаївна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри перекладознавства

і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура

Львівського національного університету

імені Івана Франка;

наукова співробітниця Школи славістичних

та східноєвропейських студій

Лондонського університету

iryna.odrekhivska@lnu.edu.ua, i.odrekhivska@ucl.ac.uk

orcid.org/0000-0002-2568-8775

Мета. Мета статті полягає в дослідженні переходу від соціологічних підходів до едитологічних перспектив у перекладознавстві із зосередженням на метатеоретичному вимірі цього концептуального розвитку.

Методи. Використано дослідницькі методи опису, аналізу та порівняння галузі соціології перекладу й теоретичних концепцій редакторсько-видавничих практик у сучасному перекладознавстві. Стаття випрацьовує голістичний підхід для комплексного вивчення видавничих процесів і стратегій перекладу та пропонує розглядати едитологію перекладу як окремий перекладознавчий напрям, ґрунтуючись на метатеоретичному огляді сучасного перекладознавчого дискурсу в його епістемологічній динаміці.

Результати. У статті сформовано теоретичну основу для переходу від соціологічних підходів до едитологічних перспектив у перекладознавстві, досліджено розвиток теоретичних міркувань щодо редагування та видання перекладів та їхнього взаємозв'язку із сучасними розробками в теорії та практиці перекладу, а також окреслено методологічні та концептуальні виклики, що постають перед перекладознавством із розвитком едитології перекладу.

Висновки. У цій студії позиціонуємо едитологію перекладу як важливий міждисциплінарний напрям перекладознавства, який зосереджує увагу на вивченні багатогранного процесу підготовки перекладних текстів до публікації та роль редакторів-упорядників разом з іншими дієвцями у формуванні кінцевого продукту. Перехід від соціологічних підходів до етимології перекладу підкреслює важливість розуміння зв'язку між соціальними структурами та мовними, текстуальними й наративними конструктами перекладного тексту, скажімо, його адаптації до цільових функцій і культурної транспозиції. Висловлені наукові пропозиції в галузі едитології перекладу, серед них – теорії та типології редакторських втручань, моделі едитологічного аналізу, сприяють всебічному розумінню складнощів, пов'язаних із створенням високоякісних перекладів.

Ключові слова: перекладознавство, теорія перекладу, видавничі практика, перекладна література, перекладач, редактор, редагування.

FROM SOCIOLOGY TO EDITORIAL STUDIES OF TRANSLATION: A METATHEORETICAL DIMENSION

Odrekhivska Iryna Mykolaivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Translation

Studies and Contrastive Linguistics

Ivan Franko National University of Lviv;

Visiting Research Fellow

School of Slavonic and East European Studies

University College London

iryna.odrekhivska@lnu.edu.ua, i.odrekhivska@ucl.ac.uk

orcid.org/0000-0002-2568-8775

Purpose. The purpose of the present article is to investigate the transition from sociological approaches to editorial perspectives in translation studies, with a focus on the metatheoretical dimension of this conceptual development.

Methods. The research methods employed include description, analysis, and comparison of the sociology of translation along with theoretical propositions regarding editorial and publishing practices in modern translation studies. The article develops a holistic approach for the comprehensive study of publishing processes and translation strategies. It proposes considering editorial studies of translation as a separate area within translation studies, based on a metatheoretical review of contemporary translation studies discourse and its epistemological dynamics.

Results. The article establishes a theoretical foundation for transitioning from sociological approaches to editorial perspectives in translation studies. It explores the evolution of theoretical considerations regarding translation editing and publishing (Mossop, 2020; Bisiada, 2014; Robin, 2014; Robin, 2018; Pillière, 2024; Odrekhivska, 2017). Furthermore, it outlines the methodological and conceptual challenges encountered within translation studies in the advancement of editorial studies of translation.

Conclusions. In this study, we position editorial studies of translation as an important interdisciplinary direction within translation studies, focusing on the examination of the multifaceted process of preparing translated texts for publication and the role of editors alongside other actors in shaping the final product. The transition from sociological approaches to editorial studies of translation underscores the importance of understanding the connection between social structures and linguistic, textual, and narrative constructs of the translated edition, such as its adaptation to target functions and cultural transposition. Scholarly propositions in the field of editorial studies of translation, including theories and typologies of editorial interventions, models of editorial analysis, contribute to a comprehensive understanding of the complexities associated with creating high-quality translations.

Key words: translation studies, translation theory, publishing practice, translated literature, translator, editor, editing.

1. Вступ

За останні два десятиліття в міждисциплінарному профілі перекладознавства утвердився напрям соціології перекладу (Wolf, 2012), який, зокрема, загострив увагу до вивчення габітуса перекладача (Simeoni, 1998; Wolf), випрацювання акторно-мережевого підходу до перекладацького процесу (Buzelin, 2011; Luo, 2020) і розгляду перекладу як соціальної події, яка завжди відбувається в певному культурно-політичному контексті (Chesterman 2006). Цей вектор згодом дав початок дослідженню проявів активізму в перекладі (Tymoczko 2010). Паралельно у світовій гуманітаристиці почала активно розвиватися галузь соціології видавничої справи (Bourdieu, 2008; Sapiro, 2008), що «аналізує створення та обіг книг» (Buzelin, Dufault and Foglia, 2015, p. 25). У цьому контексті новаторськими постають «перехресні» дослідження, які пропонують підходи до аналізу перекладів крізь призму соціології книговидання, зокрема, тут варто акцентувати увагу на дисертаційній праці Дж. Пінью (Pinho, 2011). Узявши за основу дослідження видавничої політики одного португальського видавництва за п'ятнадцять років, включно з тенденціями співпраці з перекладачами й читацькою аудиторією, Дж. Пінью зробив спробу змоделювати взаємодію видавничих і перекладацьких стратегій, тобто увесь діалогічний процес «від рішень про те, що і як публікувати, до рішень про те, як перекладати» (Pinho, 2011).

Така перспектива зміщує традиційну перекладознавчу оптику з аналізу стилістики окремого перекладу чи перекладача й окреслення його соціального обрамлення до цілісного, голістичного підходу у вивченні книговидання перекладного твору. З огляду на такий інноваційний формат **актуальність** цієї статті полягає в науковій пропозиції напряму *едитології перекладу*, який рекомендуємо виокремити в системі сучасних перекладознавчих досліджень. Ця студія стає наступним етапом у серії досліджень авторки за цією тематикою (Одрехівська 2024; Odrekhivska 2017), що також відповідає релевантним акцентам провідних світових перекладознавців щодо випрацювання методології аналізу редакторсько-видавничих практик перекладу (Nergaard 2013; Pokorn 2018; Skotarek 2023). Отже, **мета** запропонованої студії – дослідити перехід від соціології до едитології перекладу в перекладознавстві, зосередившись на мета-теоретичному вимірі такого концептуального розвитку.

Для досягнення цієї мети поставлено такі **завдання**: по-перше, проаналізувати сучасний перекладознавчий дискурс для формування теоретичної бази, що потенційно стане основою для обґрунтування переходу від соціологічних підходів до едитологічних перспектив у перекладознавстві; по-друге, дослідити розвиток теоретичних міркувань із питань редагування та видання перекладів та їхнього взаємозв'язку із сучасними розробками в теорії та практиці перекладу; по-третє, розглянути методологічні та концептуальні виклики, які ставить перед перекладознавством едитологія перекладу, зокрема, для розуміння видавничих процесів перекладної літератури, редакторських і перекладацьких практик та суспільної ролі перекладачів і редакторів-упорядників. Оскільки цільовим завданням статті є метатеоретичний вимір («теорія про теорії»), що дасть змогу поглянути на виокремлення напряму едитології перекладу з вищого (мета-) рівня, це передбачає багатоаспектне окреслення теоретико-епістемологічних і методологічних рамок, які стануть засадничими для цього перекладознавчого вектору.

2. Соціологічні й едитологічні перспективи в перекладознавстві

Однією з рушійних сил «культурного повороту» в перекладознавстві наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр. була концепція «перекладу як переписування» А. Лефевра, яка засадничо окреслювала вагомість аналізу соціальних структур: «Переклад не можна аналізувати в ізоляції, його варто вивчати як частину більшої мережі текстів та людей, які їх створюють, видають, підтримують, популяризують, критикують і цензурують» (Lefevere 1985: 237). За Лефевром, процес перекладу як переписування відбувається власне для «вписування» цільового твору в поетологічну (жанрово-стилістичну) й ідеологічну канву приймаючої культури та соціуму (Lefevere 1992: 8). Тому науковець також вводить термін «патронаж» (*patronage*), що позначає дієвця чи інституцію, яка безпосередньо присутня протягом усього перекладацького процесу, впливає і контролює результат, може перешкоджати та цензурувати твір, щоб його формат не відійшов надто далеко від інших систем у суспільстві, а також може навіть знищити фінальний перекладний продукт (Lefevere, 1992).

Завдяки цим напрацюванням соціологія перекладу, яка утвердилася наприкінці 1990-х рр. – початку 2000-х рр., уже цільово зосереджується на мережі посередництв, які лежать в основі кожної перекладацької ініціативи та визначають структуру перекладацького продукту (Heilbron, 1999), включно з аналізом габітусу перекладача як соціального дієвця (Simeoni, 1998). Поступово в перекладознавство також ефективно інтегрували макросоціологічні теорії (теорію соціальних полів П'єра Бурдьє, теорію соціальних систем Нікласа Лумана, акторно-мережеву теорію Мішеля Каллона і Брюно Латура та ін.), які дали змогу описати переклад як соціальну структуру всередині інших суспільних структур і показати, з одного боку, його унікальність, а з іншого – соціальні властивості перекладу спільні з іншими суспільними структурами (Tyulenev 2024). Проте, як зазначає М. Вольф, у процесі відходу від вузькостилістичного аналізу власне перекладеного тексту через розуміння перекладознавцями вагової ролі зовнішніх соціальних чинників, що впливають на перекладацькі процеси, потрібно таки уникати «небезпеки існування соціології перекладу без перекладу» (Wolf, 2007: 28). Австрійська перекладознавиця стверджує, що варто дотримуватися балансу між «монополією» аналізу лише стилістичної інтерпретації тексту перекладачем і «соціологічною редукцією», що веде до аналізу перекладу через суто зовнішні соціально-політичні чинники (Wolf, 2007: 28). Зі схожим вихідним принципом підготовлено колективне видання 2024 р. «Соціологія перекладу та політика сталого розвитку: дослідження в різних культурах і природних середовищах» (*The Sociology of Translation and the Politics of Sustainability Explorations Across Cultures and Natures*), у якому автори теж прагнуть доповнити соціологію перекладу, зосередивши більше уваги на мові, тексті та наративі (Ødemark, Resløkken, Lillehagen, Engbretsen, 2024). Отже, цей підхід стає відправним пунктом для нашої ініціативи розгляду едитології перекладу як напряму, що пропонує цілісний і комплексний аналіз перекладного видання.

У фокусі уваги едитології перекладу залишається і якість перекладного тексту, і концептуальне поле співпраці всіх дієвців перекладу, залучених до перекладацько-видавничого процесу з фокусом на їхнє публікаційне «оприсутнення», і проблематика наративізації перекладного твору у фінальному виданні. Із цієї перспективи апарат едитології перекладу пропонує врахування і текстоцентричних, і соціокультурних, а отже, і видавничих аспектів опублікованого перекладу. Це важливо, адже О. Палопоскі та Н. Покорн стверджують, що редакторські зміни часто залишаються не позначеними, тоді як видавці, редактори, редактори-рецензенти або редактори-копірайтери можуть брати на себе роль цензорів і редагувати цільовий текст навіть без відома перекладача, порушуючи в такий спосіб авторське право, що належить перекладачеві (Paloposki and Pokorn, 2020). Влучно підмітив Т. МакКормак: «Редактори-упорядники завжди залишаються в підсобному приміщенні» (McCormack, 2006: 83), хоча їхня медіація часом надає формотворче значення опублікованому перекладному твору та визначає його подальшу «міжтекстуальну соціалізацію» (Ulrych, 2009: 219).

3. Вивчення редакційно-видавничих процесів у перекладознавстві

У вищезгаданій концепції А. Лефевра переклад як переписування охоплює всі дії: власне переклад, адаптацію, редагування (*editing*) і готування нової перекладної версії (*redrafting*), які відбуваються під впливом естетико-ідеологічних норм цільової системи (Lefevere, 1992). Ще раніше К. Стеттінг ввела гібридне поняття *transediting* (*translation + editing*), укр. «трансредагування», де виокремила три головні «адаптивні» цілі редагування перекладу: (1) адаптація до стандарту ефективності вираження, т. зв. очищувальний переклад; (2) адаптація до цільової функції перекладеного тексту в новому соціальному контексті, т. зв. ситуативний переклад; (3) адаптація до потреб і конвенцій цільової культури, т. зв. культурна транспозиція (Stetting, 1989: 374). Тож із «культурним поворотом» до сфери аналізу також увійшли аспекти редакторської практики перекладів, які сьогодні розгорнулися в системні дослідження Б. Мосопа (Mossop, 2020), М. Бісяди (Bisiada, 2014), Е. Робін (Robin, 2018), М. Пільє (Pillière, 2024) та І. Одрехівської (Odrekhivska, 2017). Зокрема, Б. Мосоп цікаво тлумачить роль редактора як «мовного терапевта, який вдосконалює текст, щоб забезпечити легкість смислового сприйняття та придатності для майбутніх читачів» (Mossop, 2020), тому виділяє аспекти стилістичного, структурного, змістового й навіть ментального редагування (Mossop, 2020). За технічним напрямом редакційної роботи з текстом М. Пільєр розмежовує між масштабним редагуванням змісту й образів (*substantial editing*), лінійним редагуванням стилю (*line editing*) та копіредагуванням (*copyediting*) для перевірки орфографічних і граматичних вад тексту (Pillière, 2024). Е. Робін випрацьовує типологію редакторських втручань (*revisional interventions*), виокремлюючи п'ять головних категорій: (1) втручання, зумовлені граматичними правилами (*rule-based*); (2) втручання, зумовлені мовними нормами (*norm-based*); (3) втручання на основі стратегії перекладу (*strategy-based*); (4) втручання через особисті преференції редактора (*preference-based*); (5) втручання для усунення дефектів (*defective-based*) (Robin, 2018: 155).

Авторкою цієї розвідки випрацьовано трирівневу модель редакторського аналізу перекладу: на мікрорівні функціонально-структурний аналіз з'ясовує, як текст опосередковується через конкретні випадки використання мови, на мезорівні у фокусі постає міжособистісний вимір із зосередженням на ставленні редактора-видавця-перекладача до авторських інтенцій та способах їхньої актуалізації і конкретизації цільовою мовою, тоді як макрорівень аналізу є дискурсивним і розглядає «тенденційне переписування» або маніпуляції редактора з текстом перекладу (Odrekhivska, 2017). Ці наукові пропозиції ведуть до комплексного осмислення теорії редагування перекладу як осердя едитології перекладу.

4. Едитологія перекладу

Враховуючи основоположні погляди А. Загнітка про галузь едитології, а також вищеописану соціологічно-етичну парадигму сучасного перекладознавства, запропоновано таке визначення:

«Едитологія перекладу – це міждисциплінарна галузь перекладознавства, яка вивчає багатоаспектний процес підготовки перекладних текстів до публікації, роль редакторів, перекладачів та інших суб'єктів у формуванні якісного кінцевого продукту, досліджуючи особливості їхньої співпраці, вплив редакторських рішень на сприйняття творів і міжкультурну комунікацію, а також на широку взаємодію дискурсів і літератур» (Одрехівська, 2024: 165). Інакше кажучи, едитологія перекладу включає теорію і практику редагування перекладу, проте цим не обмежується. Вона охоплює теж вивчення міжтекстуальних зв'язків у публікації (з урахуванням усіх паратекстів), дискурсивне представлення перекладного видання і його семіотичний код, запропонований для цільової культури. Таким чином, едитологічний аналіз перекладу зосереджується на засобах «інскрипції», за Ж. Деррідою (Derrida, 2024), чи «залишку» (*remainder*) згідно з перекладознавчою концепцією Л. Венуті, тобто на «колективній силі лінгвістичних форм, яка випереджає будь-який індивідуальний контроль і ускладнює передбачувані значення» (Venuti 1998:108). Такий розгляд пояснює продуктивну силу перекладного видання, пропонуючи цілісно аналізувати його формат.

З концептуально-феноменологічного погляду Е. Бальцежан визначає переклад як «міжмовну переробку (*re-editing*, якщо дослівно – «*перередагування*») готового тексту», що в просторі текстової комунікації породжує сім фундаментальних компонентів: 1) іншомовні оригінали або іншомовні переклади, 2) ментальні переклади (паратексти), 3) повні переклади, 4) фрагментарні переклади, 5) перекладо-подібні структури, 6) перекладацькі рефлексії та 7) перекладацькі фантазії (Balcerzan, 2022: 7). Усі або певна частина цих елементів можуть бути представлені у фінальному перекладному виданні та відігравати смислопороджувальну функцію, тому власне всеохопний едитологічний аналіз дає змогу комплексно та різноаспектно поглянути на цільове «оприсутнення» перекладу.

5. Висновки

У цій студії позиціонуємо едитологію перекладу як важливий міждисциплінарний напрям перекладознавства, який зосереджує увагу на вивченні багатогранного процесу підготовки перекладних текстів до публікації та роль редакторів-упорядників разом з іншими дієвцями у формуванні кінцевого продукту. Перехід від соціологічних підходів до етимології перекладу підкреслює важливість розуміння зв'язку між соціальними структурами та мовними, текстуальними й наративними конструктами перекладного тексту, скажімо, його адаптації до цільових функцій і культурної транспозиції. Висловлені наукові пропозиції в галузі едитології перекладу, серед них – теорії та типології редакторських втручань, моделі едитологічного аналізу, сприяють всебічному розумінню складнощів, пов'язаних із створенням високоякісних перекладів. Подальші дослідження можуть розширити ці аргументи, зосереджуючись на еволюції ролі редакторів у цифрову епоху, досліджуючи перетин редагування перекладу з новими технологіями й обговорюючи етичні аспекти редакторських втручань у перекладацькій практиці.

Література:

1. Одрехівська І. Едитологія перекладу як напрям перекладознавчих досліджень. *Studia Methodologica*. 2024. № 57. С. 165–173.
2. Balcerzan E. Epistemologia przekładu: domyślna i wysłowiona. *Przekładaniec*. 2022. Vol. 45. P. 7–18.
3. Bisiada M. Translation and editing: a study of editorial treatment of nominalisations in draft translations. *Perspectives*. 2018. Vol. 26, № 1. P. 24–38.
4. Buzelin H. Agents of translation. *Handbook of translation studies*. 2011. Vol. 2. P. 6–12.
5. da Silva G. D. Translation and publishing in Translation Studies: an old partnership revisited. *Translation Matters*. 2020. Vol. 2, № 1. P. 10–23.
6. Derrida J. Thinking What Comes, Volume 2: Institutions, Inventions, and Inscriptions. In *Thinking What Comes*. Vol. 2. Edinburgh University Press, 2024.
7. Heilbron J. Towards a sociology of translation: book translations as a cultural world system. *European Journal of Social Theory*. 1999. Vol. 2, № 4. P. 195–212.

8. Lefevere A. *Translation, rewriting, and the manipulation of the literary fame*. Routledge, 1992.
9. Lefevere A. Why Waste Our Time on Rewrites? The Trouble with Interpretation and the Role of Rewriting in an Alternative Paradigm. In *The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation*. Ed. Theo Hermans. New York: St, 1985.
10. Luo W. *Translation as actor-Networking: Actors, agencies, and networks in the making of Arthur Waley's English translation of the Chinese' journey to the West'*. Routledge, 2020.
11. McCormack T. *The fiction editor, the novel, and the novelist*. Paul Dry Books, 2006.
12. Mossop B. *Revising and editing for translators*. Routledge, 2020.
13. Ødemark J., Resløkken Å. N., Lillehagen I., & Engebretsen E. *The Sociology of Translation and the Politics of Sustainability: Explorations Across Cultures and Natures*. Taylor & Francis, 2024.
14. Odrekhivska I. Translation editology: conceptualising the unknown known interdisciplinary area of Translation Studies. *Respectus Philologicus*. 2017. Vol. 31 (36). P. 92–100.
15. Paloposki O., & Pokorn N. K. Ethics of collaboration and control in literary translation. *The Routledge Handbook of Translation and Ethics*. 2020. Routledge, 2020. P. 458–469.
16. Pillière L. Editing and intralingual translation: Rewriting for clarity and consistency. *The Routledge Handbook of Intralingual Translation*. Routledge, 2024. P. 273–289.
17. Pokorn N. K. Who are the real guardians of translated texts? Translators, editors and others. *Hieronymus*. 2018. Vol. 5. P. 1–25.
18. Robin E. A classification of revisional modifications. *Latest trends in hungarian translation studies. Budapest: OFFI-ELTE*, 2018. P. 155–163.
19. Simeoni D. The pivotal status of the translator's habitus. *Target*. 1998. Vol. 10, No. 1. P. 1–39.
20. Tymoczko M. *Translation, resistance, activism*. University of Massachusetts Press, 2010.
21. Ulrych M. Translation and editing as mediated discourse: Focus on the recipient. *Translators and their readers. In homage to Eugene A. Nida*. 2009. P. 219–234.
22. Venuti L. *The scandals of translation: Towards an ethics of translation*. Routledge, 1998.
23. Wolf M. Introduction: The emergence of a sociology of translation. In *Constructing a sociology of translation*. John Benjamins, 2007. P. 1–36.
24. Wolf M. The sociology of translation and its “activist turn”. *Translation and Interpreting Studies. The Journal of the American Translation and Interpreting Studies Association*. 2012. Vol. 7, № 2. P. 129–143.

References:

1. Odrekhivska, I. (2024). Edytolohiia perekladu yak napriam perekladoznavchykh doslidzhen [Editorial studies of translation as direction within translation studies]. *Studia Methodologica*, (57). P. 165–173 [In Ukrainian].
2. Balcerzan, E. (2022). Epistemologia przekładu: domyślna i wysłowiona [Epistemology of translation: implicit and expressed]. *Przekładaniec*, (45). P. 7–18. [in Polish]
3. Bisiada, M. (2018). Translation and editing: a study of editorial treatment of nominalisations in draft translations. *Perspectives*, 26:1. P. 24–38.
4. Buzelin, H. (2011). Agents of translation. *Handbook of translation studies*, 2. P. 6–12.
5. da Silva, G.D. (2020). Translation and publishing in Translation Studies: an old partnership revisited. *Translation Matters*, 2(1). P. 10–23.
6. Derrida, J. (2024). Thinking What Comes, Volume 2: Institutions, Inventions, and Inscriptions. In *Thinking What Comes, Volume 2*. Edinburgh University Press.
7. Heilbron, J. (1999) Towards a sociology of translation: book translations as a cultural world system, *European Journal of Social Theory* 2, No. 4. P. 195–212.
8. Lefevere, A. (1992). *Translation, rewriting, and the manipulation of the literary fame*. Routledge.
9. Lefevere, A. (1985). Why Waste Our Time on Rewrites? The Trouble with Interpretation and the Role of Rewriting in an Alternative Paradigm. In *The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation*. Ed. Theo Hermans. New York: St.
10. Luo, W. (2020). *Translation as actor-Networking: Actors, agencies, and networks in the making of Arthur Waley's English translation of the Chinese' journey to the West'*. Routledge.
11. McCormack, T. (2006). *The fiction editor, the novel, and the novelist*. Paul Dry Books.
12. Mossop, B. (2020). *Revising and editing for translators*. Routledge.
13. Ødemark, J., Resløkken, Å.N., Lillehagen, I., & Engebretsen, E. (2024). *The Sociology of Translation and the Politics of Sustainability: Explorations Across Cultures and Natures*. Taylor & Francis.
14. Odrekhivska, I. (2017). Translation editology: conceptualising the unknown known interdisciplinary area of Translation Studies. *Respectus Philologicus*, 31 (36). P. 92–100.

15. Paloposki, O., & Pokorn, N.K. (2020). Ethics of collaboration and control in literary translation. *The Routledge Handbook of Translation and Ethics* (pp. 458–469). Routledge.
16. Pillière, L. (2024). Editing and intralingual translation: Rewriting for clarity and consistency. *The Routledge Handbook of Intralingual Translation* (pp. 273–289). Routledge.
17. Pokorn, N. K. (2018). Who are the real guardians of translated texts? Translators, editors and others. *Hieronymus*, 5, 1–25.
18. Robin, E. (2018). A classification of revisional modifications. *Latest trends in hungarian translation studies. Budapest, OFFI-ELTE*, P. 155–163.
19. Simeoni, D. (1998). The pivotal status of the translator’s habitus, *Target* 10, No. 1. P. 1–39.
20. Tymoczko, M. (2010). *Translation, resistance, activism*. University of Massachusetts Press.
21. Ulrych, M. (2009). Translation and editing as mediated discourse: Focus on the recipient. *Translators and their readers. In homage to Eugene A. Nida*, 219–234.
22. Venuti, L. (1998). *The scandals of translation: Towards an ethics of translation*. Routledge.
23. Wolf, M. (2007). Introduction: The emergence of a sociology of translation. *Constructing a sociology of translation* (pp. 1–36). John Benjamins.
24. Wolf, M. (2012). The sociology of translation and its “activist turn”. *Translation and Interpreting Studies. The Journal of the American Translation and Interpreting Studies Association*, 7 (2). P. 129–143.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2024
The article was received 30 April 2024